WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 23 kwietnia 2009 r. *

W sprawie C-167/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hof van Cassatie (Belgia) postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 kwietnia 2008 r., w postępowaniu

Draka NK Cables Ltd,

AB Sandvik International,

VO Sembodja BV,

Parc Healthcare International Ltd,

* Język postępowania: niderlandzki.

przeciwko

Omnipol Ltd,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann, prezes izby, M. Ilešič, A. Borg Barthet, E. Levits (sprawozdawca) i J.J. Kasel, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 lutego 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Draka NK Cables Ltd, AB Sandvik International, VO Sembodja BV i Parc Healthcare International Ltd. przez P. Lefèbvre'a, advocaat, A. Hansebouta, conseil, oraz adwokata C. Ronsego,

— w imieniu Omnipol Ltd przez H. Geinger, H. Verhulsta oraz R. Portocarera, advocaten,

— w imieniu rządu belgijskiego przez T. Materne'a, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu słowackiego przez J. Čorbę, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A.M. Rouchaud-Joët oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 43 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między niektórymi wierzycielami Central Bank of Iraq (zwanego dalej „CBI"), mianowicie Draka NK Cables Ltd z siedzibą w Finlandii, AB Sandvik International z siedzibą w Szwecji, VO Sembodja BV z siedzibą w Niderlandach i Parc Healthcare International Ltd. z siedzibą w Irlandii (zwanych dalej

„skarżącymi"), a innym wierzycielem CBI, Omnipol Ltd. z siedzibą w Republice Czeskiej (zwanym dalej „Omnipol") w sprawie postanowienia stwierdzającego wykonalność wydanego przez rechtbank van eerste aanleg te Brussel (sąd pierwszej instancji w Brukseli) zezwalającego na wykonanie wyroku Gerechtshof te Amsterdam (Niderlandy) dotyczącego wierzytelności Omnipol w stosunku do CBI.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Artykuł 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 stanowi:

„Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności".

4 Rozporządzenie to zastępuje konwencję z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienioną Konwencją z dnia 9 października 1978 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Dz.U. L 304, s. 1 i — tekst ze zmianami — s. 77), Konwencją z dnia 25 października 1982 r. w sprawie przystąpienia Republiki Greckiej (Dz.U. L 388, s. 1), Konwencją z dnia 26 maja 1989 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Hiszpanii

i Republiki Portugalskiej (Dz.U. L 285, s. 1) oraz Konwencją z dnia 29 listopada 1996 r. w sprawie przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji (Dz.U. 1997, C 15, s. 1, zwaną dalej „konwencja brukselską").

5 Artykuł 36 ust. 1 konwencji brukselskiej przewidywał:

„Jeżeli zezwolono na wykonanie, dłużnik może wnieść środek zaskarżenia w ciągu miesiąca od doręczenia orzeczenia" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej konwencji poniżej].

6 Artykuł 40 tej konwencji stanowił:

„Jeżeli wniosek został oddalony, wnioskodawca może wnieść środek zaskarżenia:

[…]

sąd rozpoznający środek zaskarżenia wysłuchuje dłużnika […]".

Uregulowania krajowe

7 Artykuł 1166 belgijskiego kodeksu cywilnego stanowi:

Jednakże wierzyciele mogą wykonywać wszystkie prawa swoich dłużników i korzystać z przysługujących im środków prawnych z wyjątkiem tych o charakterze wyłącznie osobistym.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

8 Skarżące i Omnipol są zainteresowane proporcjonalnym rozdziałem kwot należących do CBI.

9 Kwota wierzytelności Omnipol wynosi połowę całkowitej kwoty wierzytelności w stosunku do CBI. Podstawą zgłoszenia tej wierzytelności przez Omnipol jest wyrok Gerechtshof te Amsterdam z dnia 11 grudnia 2003 r.

10 Rechtbank van eerste aanleg te Brussel stwierdził wykonalność tego wyroku na podstawie art. 38 i nast. rozporządzenia Rady nr 44/2001.

11 Skarżące wniosły wspólnie — w ramach „powództwa wierzyciela w stosunku do osoby trzeciej" w rozumieniu art. 1166 belgijskiego kodeksu cywilnego i art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 — zażalenie na to postanowienie stwierdzające wykonalność w celu uniemożliwienia wykonania wyroku Gerechtshof te Amsterdam.

12 W dniu 14 listopada 2005 r. rechtbank van eerste aanleg te Brussel stwierdził niedopuszczalność tego zażalenia, uznając, że nawet jeśli art. 1166 belgijskiego kodeksu cywilnego przyznaje wierzycielom prawo wykonywania wszystkich praw swoich dłużników i korzystania z przysługujących im środków, wierzyciele ci nie mogą być uważani za „strony" w rozumieniu art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001. Procedura stwierdzenia wykonalności wynikająca z tego rozporządzenia przewiduje bowiem zupełny i niezależny system środków zaskarżenia, który nie powinien być uzupełniany przez ustawodawcę krajowego.

13 Skarżące wniosły skargę kasacyjną od tego postanowienia. Podnoszą one, że wierzyciel wykonujący prawa dłużnika w ramach powództwa wierzyciela w stosunku do osoby trzeciej powinien być uważany za „stronę" w rozumieniu art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 ze względu na to, że dłużnik był stroną postępowania toczącego się za granicą.

14 Hof van Cassatie stwierdził, że chociaż rozporządzenie nr 44/2001 ma, jeśli chodzi o środki zaskarżenia, ten sam cel co konwencja brukselska, brzmienie art. 43 ust. 1 tego rozporządzenia różni się od brzmienia analogicznego przepisu zawartego w wymienionej konwencji.

15 Artykuł 36 konwencji brukselskiej przewidywał bowiem, że to dłużnik, przeciwko któremu został wydany wyrok w postępowaniu głównym, może wnieść środek zaskarżenia przeciwko postanowieniu zezwalającemu na jego wykonanie, podczas gdy art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 zapewnia „każdej ze stron" możliwość zaskarżenia orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności tego wyroku.

16 Biorąc pod uwagę tę zmianę w brzmieniu przepisów wspólnotowych, sąd krajowy stwierdził, że nie jest oczywiste, czy nadal aktualna jest wykładnia art. 36 konwencji brukselskiej dokonana przez Trybunał (zob. wyrok z dnia 2 lipca 1985 r. w sprawie 148/84 Deutsche Genossenschaftsbank, Rec. s. 1981), zgodnie z którą środek zaskarżenia na postanowienie stwierdzające wykonalność może być wniesiony jedynie przez strony postępowania, w którym wydano zagraniczne orzeczenie, co wyklucza wniesienie środka zaskarżenia przez zainteresowane osoby trzecie na postanowienie stwierdzające wykonalność.

17 W tych okolicznościach Hof van Cassatie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy wierzyciela, który wnosi powództwo w imieniu i na rachunek swojego dłużnika należy uznać za stronę w rozumieniu art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, czyli stronę uprawnioną do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności, nawet jeżeli formalnie nie uczestniczył on jako strona w postępowaniu, w ramach którego inny wierzyciel tego dłużnika złożył ten wniosek o stwierdzenie wykonalności?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

18 Stawiając swoje pytanie, sąd krajowy dąży co do zasady do ustalenia, czy art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że wierzyciel dłużnika jest uprawniony do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności, nawet jeżeli formalnie nie uczestniczył on jako strona w postępowaniu, w ramach którego inny wierzyciel tego dłużnika złożył ten wniosek o stwierdzenie wykonalności.

19 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy przypomnieć, że po pierwsze według utrwalonego orzecznictwa przepisy rozporządzenia nr 44/2001 powinny być przedmiotem wykładni autonomicznej, przy odwołaniu się do wprowadzanego przez nie systemu oraz do jego celów (zob. w szczególności wyroki: z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-103/05 Reisch Montage, Zb.Orz. s. I-6827, pkt 29; a także z dnia 2 października 2008 r. w sprawie C-372/07 Hassett i Doherty, Zb.Orz. s. I-7403, pkt 17).

20 Po drugie, w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 44/2001 zastępuje obecnie w stosunkach między państwami członkowskimi konwencję brukselską, wykładania dokonana przez Trybunał w odniesieniu do pierwotnych przepisów jest także ważna dla późniejszych przepisów, jako że przepisy konwencji brukselskiej i rozporzą-

dzenia nr 44/2001 można uznać za równorzędne. Ponadto z motywu 19 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że należy zapewnić kontynuację wykładni pomiędzy konwencją brukselską a wymienionym rozporządzeniem.

21 W tym względzie sąd krajowy stwierdził, że art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 różni się od brzmienia art. 36 konwencji brukselskiej.

22 Analiza systemu wprowadzonego przez konwencję brukselską w stosunku do systemu wprowadzonego przez rozporządzenie nr 44/2001 wskazuje tymczasem, że brzmienie art. 43 ust. 1 tego rozporządzenia należy porównać nie z brzmieniem art. 36 ust. 1 tej konwencji, ale z art. 36 rozpatrywanym łącznie z art. 40 wymienionej konwencji.

23 Z art. 36 ust. 1 konwencji brukselskiej z jednej strony, a z art. 40 ust. 1 tej konwencji z drugiej strony wynika bowiem, że to albo dłużnik, albo wnioskodawca może wnieść środek zaskarżenia, jeżeli jego wniosek został oddalony. W ten sposób analiza tych dwóch przepisów wskazuje, że każda strona postępowania o stwierdzenie wykonalności ma możliwość wniesienia środka zaskarżenia na orzeczenie stwierdzające wykonalność, co jest równoważne treści art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, który łączy w ten sposób dwa odrębne postanowienia konwencji brukselskiej.

24 Wynika z tego, że zmiana redakcyjna wniesiona do art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 w stosunku do konwencji brukselskiej nie pociągnęła za sobą żadnej zmiany co do istoty i nie może implikować, że dokonana przez Trybunał wykładania artykułów konwencji brukselskiej dotyczących wykonywania orzeczeń nie mogłaby mieć zastosowania do odpowiednich artykułów rozporządzenia nr 44/2001.

25 W tym względzie Trybunał najpierw orzekł, że zasada pewności prawa w porządku wspólnotowym i cele realizowane przez konwencję brukselską na podstawie art. 220 WE, na którym jest oparta, wymagają jednolitego stosowania we wszystkich państwach członkowskich pojęć i kwalifikacji prawnej ustalonych przez Trybunał w ramach tej konwencji (zob. wyroki: z dnia 14 lipca 1977 r. w sprawach połączonych 9/77 i 10/77 Bavaria Fluggesellschaft, Rec. s. 1517, pkt 4; a także z dnia 11 sierpnia 1995 r. w sprawie C-432/93 SISRO, Rec. s. I-2269, pkt 39).

26 Następnie Trybunał uściślił, że głównym celem konwencji brukselskiej jest uproszczenie procedur w państwie, w którym wniesiono o wykonanie orzeczenia, poprzez ustanowienie uproszczonego, prostego i szybkiego postępowania o stwierdzenie wykonalności z jednoczesnym zapewnieniem dłużnikowi możliwości złożenia środka zaskarżenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 czerwca 1994 r. w sprawie C-414/92 Solo Kleinmotoren, Rec. s. I-2237, pkt 20; z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie C-260/97 Unibank, Rec. s. I-3715, pkt 14).

27 Procedura ta stanowi system autonomiczny i zupełny, niezależny od systemów prawnych umawiających się państw, także jeśli chodzi o środki zaskarżenia (zob. ww. wyrok w sprawie Deutsche Genossenschaftsbank, pkt 16, 17). Wykładnia przepisów, które do tego się odnoszą, powinna być ścisła (zob. ww. wyrok w sprawie SISRO, pkt 35, 39). Wynika z powyższego, że art. 36 konwencji brukselskiej wyłącza środki zaskarżenia na postanowienie stwierdzające wykonalność, które prawo wewnętrzne zapewnia zainteresowanym osobom trzecim (zob. ww. wyrok w sprawie Deutsche Genossenschaftsbank, pkt 17; wyrok z dnia 21 kwietnia 1993 r. w sprawie C-172/91 Sonntag, Rec. s. I-1963, pkt 33).

28 Zasięg prawa przyznanego na mocy art. 1166 belgijskiego kodeksu cywilnego skarżącym, które według uściślenia dokonanego przez rząd belgijski w toku rozprawy nie mogą być zrównane z dłużnikiem, jest w rezultacie nieistotny.

29 Wreszcie Trybunał przypomniał — w odniesieniu do okoliczności, że konwencja brukselska ogranicza się do uregulowania postępowania o stwierdzenie wykonalności zagranicznych tytułów egzekucyjnych i nie dotyczy rzeczywistego wykonania, które

pozostaje poddane prawu krajowemu sądu rozpatrującego sprawę (zob. wyrok z dnia 4 lutego 1988 r. w sprawie 145/86 Hoffmann, Rec. s. 645, pkt 27) — iż zainteresowane osoby trzecie będą mogły wnieść przeciwko środkom egzekucji przymusowej środki zaskarżenia, którymi dysponują zgodnie z prawem państwa, w którym egzekucja przymusowa jest przeprowadzana (zob. ww. wyrok w sprawie Deutsche Genossenschaftsbank, pkt 18).

30 Stwierdzenia te mogą stosować się w ten sam sposób do rozporządzenia nr 44/2001. Potwierdza je motyw 18 tego rozporządzenia, który odnosi się do środków zaskarżenia na postanowienie stwierdzające wykonalność. Według tego motywu taka możliwość jest bowiem przyznana w sposób wyraźny tylko dłużnikowi i wnioskodawcy.

31 Z powyższego wynika, że art. 43 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że wierzyciel nie jest uprawniony do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności, jeżeli formalnie nie uczestniczył on jako strona w postępowaniu, w ramach którego inny wierzyciel tego dłużnika złożył ten wniosek o stwierdzenie wykonalności.

W przedmiocie kosztów

32 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 43 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że wierzyciel dłużnika nie jest uprawniony do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności, jeżeli formalnie nie uczestniczył on jako strona w postępowaniu, w ramach którego inny wierzyciel tego dłużnika złożył ten wniosek o stwierdzenie wykonalności.

Podpisy